

Kárpát-medence horizontális munkacsoport

A magyar területi kutatások középpontjában hagyományosan az ország állt, azonban a trianoni szerződés után a területi fókusz területileg szélesebbé vált, a kutatás egyre inkább kiterjedt a Kárpát-medence egészére. A Kárpát-medence értelmezésével kapcsolatban számos tudományos megközelítés érvényes (Közép-Duna-medence, Dunatáj, Közép-Európa, Dunai országok), attól függően, hogy mely földrajzi vagy történelmi szemléletet alkalmazzuk. A Kárpát-medencén, mint térségen osztozó országok vizsgálatán belül, illetve részben azon túlmutatóan kiemelten kívánjuk kezelni a határtérségek vizsgálatát, melyeken keresztül az egyes országok közötti viszonyrendszer térben leszűkített, de a potenciális törésvonalak mentén felnagyított képét kapjuk.

Kutatási kérdések:

- A szocialista (csehszlovák, jugoszláv, szovjet) föderációk kudarcát követő nemzetállam építési folyamatok eredményei és kudarcai a Kárpát-medencén, mint közös téren osztozkodó országok esetében.
- Az integrációs folyamatok (KGST, EU) ok-okozati viszonyainak feltárása. Az új fejlődési pályára való átállásból adódó dilemmák és eredmények.
- A katonai alávetettség (Varsói Szerződés, NATO) negatív tudatának hatása.
- A térségi vállalásának mindennapi jelenségei: nemzetpolitika, határtérségek viszonyrendszerei az európai integráció szempontjából különböző szinten álló határszakaszok esetében.

A határszakaszok esetében hárommal kiemelten kívánunk foglalkozni: 1.) a várhatóan tartósan külső határ szerepben maradó magyar–ukrán határral, 2.) a középtávon szintén külső határ szerepű, azonban az integrációs folyamatban érintett magyar–szerb határral, 3.) az integrációban előrehaladott, de átjárhatóság szempontjából erősen elválasztó jellegű magyar–horvát határral.

A munkacsoport működése a regionális tudományi megközelítésnek megfelelően interdiszciplináris jellegű, egyszerre érint politikai, recens történeti, politikai földrajzi, területi közigazgatási, jogi területeket. A kutatás alapvetően „jelenorientált” a tekintetben, hogy az 1990-es évek elejére visszatekintő jelleggel vizsgál folyamatokat, hiszen a medence egész területének állami felszabdaltsága, dezintegrálódása ekkor játszódott le. A Kárpát-medence fogalmának, területi lehatárolásának kutatása a magyar megközelítések összefoglalásán túl kiterjed a szomszédos országok viszonyulásainak feltárására is, ezáltal hiánypótló szerepet tölt be a magyar tudományosságban, biztosítva a téma nemzetközi publikációs lehetőségeit, illetve az európai szakpolitikai térben való alkalmazhatóságát (Duna-térség, Nyugat-Balkán stb.).

A tizenkét fős műhely munkáját Hajdú Zoltán (DTO) vezeti.